

**HASTA VE
YARALI
TAŞIMA**

İlkyardımanın en temel konularından birisi hasta ve yaralıların taşınmasıdır. Hasta veya yaralılar uygun taşıma yöntemi ile güvenli bir şekilde nakledilmelidir. Doğru olmayan taşıma sonucunda hasta veya yaralılara zarar verilebilir, hatta bazen geri dönüşü olmayan hasar oluşmasına neden olunabilir. Değişik durumlarda farklı taşıma yöntemleri kullanılmalıdır. Hangi durumda ne tür taşıma yönteminin uygun olacağına karar verirken bir yandan hasta veya yaralının durumu, diğer taraftan da taşıyıcıların olanakları göz önünde bulundurulmalıdır. Örneğin bilinci kapalı olan bir kişinin taşınması ile bacağı kırık olan bir kişinin taşınması farklı şekillerde yapılmalıdır. Öte yandan taşıyıcının tek kişi olması veya birden fazla taşıyıcı bulunması durumunda da farklı taşıma yaklaşımları olabilir. Taşımayı tek kişinin yapması durumunda fizik olarak fazlaca yüklenme söz konusudur. İki, üç veya dört kişi ile yapılan taşımalarda fizik yük, taşıyıcı kişiler arasında bölüşüleceği için azalır, ancak bu kez de taşıyıcıların eş zamanlı ve/veya eşgüdüm içinde çalışmaları gerekliliği ortaya çıkar. Öte yandan bilinci açık bir hasta/yaralının taşınmasında kişinin kendisinin de yardımı alınabilir, buna karşılık bilinci kapalı olan bir kişiyi taşıırken, taşınan kişinin tamamen pasif konumda olacağı hatırlanmalıdır.

HASTA/YARALI TAŞINMASINDA GENEL KURALLAR

Taşıma sırasında bir yandan kişiyi rahat ettirmeye dikkat edilmesi gerekirken, diğer yandan yaralanmanın niteliğine göre kişiye zarar vermeyecek bir taşıma yönteminin bulunması gerekir.

Taşıma işleminde çok dikkat edilmesi gereken bir nokta, boyun veya omurga zedelenmesi kuşkusu olan bir durumda, boyun ve omurgayı hiç hareket etmeyecek bir şekilde tespit ederek taşımaktır. Eğer bel kemiği kırığı kuşkusu yoksa, apartman merdiveni gibi dar yerlerden indirirken sandalyeye bağlanarak taşınabilir.

Bütün ilkyardım uygulamalarında olduğu gibi, hasta ya da yaralı taşınması sırasında ilkyardımcı kendi sağlığını ön planda tutmalı, kendini riske atmamalıdır. Zorunlu bir durum yoksa, hasta ya da yaralı yerinden kıvıldatılmamalıdır. Taşınacak kişiye olabildiğince yakın mesafede olmalıdır. Dizler ve kalçalar bükülmeli, yerden destek alınmalıdır. Kalkarken ağırlık kalça kaslarına verilmelidir.

Hasta ya da yaralının baş-boyun ve vücudu düz bir ekseninde tutulmalı, kaldırma ve taşıma süresince buna uyulmalıdır. İki, üç ya da dört kişinin birlikte taşıma yaptığı durumlarda bir ilk yardımcının (genellikle baş hizasında bulunan) komutuyla hareket edilmelidir. Yavaş ve düzgün adımlarla hareket edilmelidir.

Hasta ya da yaralı olabildiğince az hareket ettirilmeli, yön değiştirirken ani dönme ve bükülmelerden kaçınılmalıdır.

SIKIŞMIŞ KAZAZEDEYİ KURTARMA

Kaza ortamında sıkışmış kazazede varsa, ortam değerlendirmesi yapıldıktan hemen sonra belli durumlarda bu kişinin sıkıştığı yerden kurtarılması gerekir. Sıkışmış olan bir kişiyi sıkıştığı yerden çıkarırken de, kişiye zarar vermeden çıkarmak esastır. Kazazedenin bulunduğu yer ve konumu belirlendikten sonra onu, ortamdaki çıkarmak için en uygun, kolay ve güvenli yol belirlenmelidir. Kazazede sıkıştığı yerden kurtarılmadan önce, genel vücut travması varsa boyun tespiti yapılmalı, vücuda saplanmış cisim varsa çekip çıkartılmamalıdır. Sıkışıklığın giderilmesi için araç-geçerç kullanılması gerekebilir. Mümkünse ilkyardımcı, kazazedenin arkasına geçerek kollarını kazazedenin kollarının altından geçirmeli, kazazedenin göğsü hizasında onun bir kolunu dirseğinin altından ve bileğinden tutarak ve sarsmamaya özen göstererek yavaş hareketlerle çekmeli ve böylece sıkıştığı yerden çıkarmalıdır. Boyun zedelenmesinden şüpheleniliyorsa boyun tespiti yapılmış olsa bile bir elle bilek hizasından tutulurken diğer elle kazazedenin çenesinden tutularak sarsmamak için boyuna destek olunmalıdır.

Araç içindeki yaralıyı taşıma (RENTEK manevrası)

Kaza geçiren yaralının solunumu durmuşsa ya da patlama, yangın gibi tehlike varsa, araç içindeki yaralı dışarı çıkartılmalıdır. Bu tür tehlikeler yoksa sağlık ve kurtarma ekibi gelinceye kadar çıkartılmadan beklenmelidir, kanama ve kırık kontrolü yapılarak gerekli müdahaleler yapılmalıdır. Yaralı araç içinde ise ve acil olarak çıkartılması gerekiyorsa, ayakları pedalların arasından kurtarılır. Emniyet kemeri takılıysa çıkartılır. İlyardımcı yaralıya yan taraftan yanaşmalıdır. Bir elini yaralının koltuk altından geçirerek diğer kolunu tutar. Diğer eliyle yaralının çenesinden tutarak bo-

yun tespiti yapar. Yaralının baş-boyun-gövde eksenini oynatmadan tüm vücudu araç dışına yavaşça çeker. Yaralı araçtan dışarıya alındıktan sonra yere veya varsa sedye üzerine yavaşça yatırılmalıdır.

Şekil III.I: Sıkışmış Kazazedeyi Kurtarma.

HASTA/ YARALIYI ARAÇTAN ÇIKARMA (RENTEK MANEVRASI) UYGULAMA BECERİSİ

DİKKAT: Rentek Manevrası; kaza geçirmiş yaralı bir kişiyi eğer bir tehlike söz konusu ise omuriliğe zarar vermeden çıkarmada kullanılır. **Bu uygulama solunum durması; yangın tehlikesi, patlama gibi tehlikeli durumlarda uygulanacaktır.**

1. Kaza ortamını değerlendirme, patlama, yangın tehlikesini belirleme; çevre ve kendi güvenliğini sağlama
2. Hasta/yaralının omuzlarına hafifçe dokunarak "iyi misiniz?" diye sorarak bilincini kontrol etmesi
3. Ağız içini temizlemesi
4. Hasta/yaralının solunumunu gözlemlemesi (bak, dinle, hisset yöntemi ile) eğer solunum yok ise
5. Hasta/yaralının ayaklarının pedala sıkışmadığından emin olması
6. Emniyet kemerini açması
7. Hasta/yaralıya yan tarafından yaklaşması.
8. Bir eliyle kolunu, diğer eliyle de çenesini kavrayarak boynunu tespit etmesi (Hafif hareketle)
9. Baş-boyun-gövde hizasını bozmadan kazazedenin sırtını göğsüne dayaması ve çevirmesi
10. Yakın dizini hasta/yaralının kalçasına dayaması
11. Baş-boyun-gövde hizasını bozmadan araçtan dışarı çekmesi
12. Hasta/yaralıyı yavaşça yere veya sedyeye yerleştirmesi

Şekil III.II: Sıkışmış Kazazedeyi Kurtarma (Rentek manevrası)

ACİL TAŞIMA YÖNTEMLERİ

Acil durumlarda hasta ve yaralı taşımaya ilişkin farklı yöntemler aşağıdaki gibi gruplandırılabilir:

I) Sürükleme yöntemleri

- I.I. Ayak bileklerinden tutarak sürükleme
- I.II. Koltuk altından tutarak sürükleme
- I.III. İtfaiyeci yöntemi ile sürükleme

II) Sedye ile taşıma

III) Kısa mesafede süratli taşıma

- III.I. Kucakta taşıma
- III.II. Omuzdan destek alarak taşıma
- III.III. Sırtta taşıma
- III.IV. Omuzda taşıma
- III.V. El üstünde (altın beşik) taşıma
- III.VI. Kol ve bacaklardan tutarak taşıma
- III.VII. Sandalye ile taşıma

Tek kişi ile taşıma: Oturduğu yerde geri kayarak, eller ve dizler üzerinde geri yürüyerek, itfaiyeci yöntemiyle omuzlayarak, destekleyerek, kucakta taşıma, sırtta taşıma, elbiseden ya da battaniye ile sürükleyerek taşıma

İki ya da daha fazla kişinin yardımı ile taşıma: Çekerek, kucakta, sandalye ile, iki el, üç el ya da dört elle altın beşik yöntemi

Sedye ile taşıma: Yapma sedye, battaniye, gerçek sedye ve araç yardımı ile (ambulans, diğer araçlar) taşıma teknikleridir

Sürükleme: Özellikle vücut ağırlığı fazla olan hasta ya da yaralıların taşınmasında yararlı olan bir yöntemdir. Olanak varsa taşınacak kişinin altına battaniye, kilim vb serilmesi taşımayı kolaylaştırır. Battaniye ile sürükleme olanağı yoksa, hasta veya yaralı koltuk altından tutarak sürüklenebilir.

Kısa mesafede hızlı taşıma yöntemleri: Kucakta taşıma, ilkyardımcının omzundan destek alma, sırtta taşıma, omuzda taşıma (itfaiyeci yöntemi), iki elle, üç elle, dört elle altın beşik yöntemi, kollar ve bacaklardan taşıma, sandalye ile taşıma teknikleridir.

Hasta ya da yaralının durumuna ve taşımayı yapacak kişi sayısına göre taşıma yöntemlerinden başlıca örnekler şunlardır :

1) TEK KİŞİ İLE YAPILAN TAŞIMA

Tek kişi ile yapılan taşıma hastanın/ kazazedenin bilincinin kapalı ya da açık olmasına göre farklı yöntemlerle yapılır.

Bilinci kapalı yaralı/hastanın tek kişi tarafından taşınması (itfaiyeci yöntemi):

Taşımayı yapacak olan kişi, bilinci kapalı olarak yatmakta olan yaralının yanına diz çöker, sağ kolunu yaralının bacakları arasından geçirip sol kolu ile yaralıyı kaldırarak yaralının gövdesini kendi sağ omzuna yaslar. Sol eli ile yaralının sağ elini tutarak yaralının gövdesini sabitleştirir ve ağırlığı dizine vermek suretiyle ayağa kalkar. Ayağa kalktıktan sonra yaralının gövdesini kendi boynunun arkasından geçirmek suretiyle yaralının başını sol omuzu üzerine yerleştirir. Bu durumda yaralının sağ kolu, taşıyanın göğsünün önüne doğru uzanmıştır. Taşıyan kişi, yaralının iki bacağı arasında bulunan sağ kolu ile yaralının sağ kolunu bilek hizasından kavramak suretiyle tespit eder ve bu şekilde gideceği yöne doğru harekete geçer.

TEK KİŞİ İLE KAZAZEDEYİ TAŞIMA UYGULAMA BECERİSİ

Omuzda Taşıma (Bilinci Kapalı Hasta/Yaralı-Sağ taraftan müdahale)

1. Sol kolu ile omuzundan tutarak kazazedeyi oturur duruma getirmesi
2. Çömelerek sağ kolunu kazazedenin bacakları arasından geçirmesi
3. Hastanın sağ kolunu başından dolması
4. Gövdeyi sağ omzuna alması
5. Sol eli ile kazazedenin sağ elini tutması
6. Ağırlığı dizlerine vererek kalkması
7. Sağ elle kazazedenin sağ bileğinden tutması
8. Hızla uzaklaşması

Şekil III.III: Bilinci Kapalı Hastanın Tek Kişi Tarafından Taşınması

TEK KİŞİ İLE KAZAZEDEYİ TAŞIMA UYGULAMA BECERİSİ**Kucakta Taşıma (Bilinci Açık Hasta/Yaralı)**

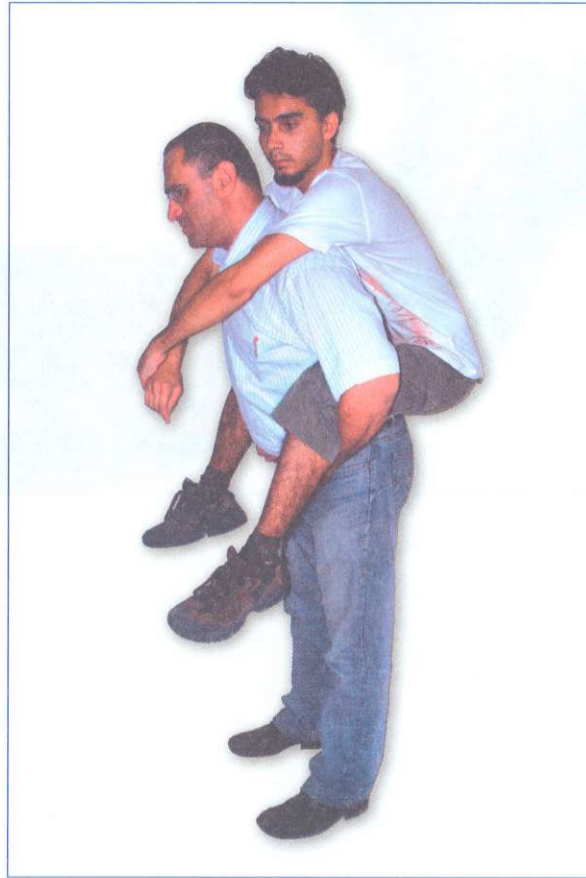
1. Kazazedenin sağ (veya sol) yanına geçmesi
2. Kazazedeyi oturur duruma getirmesi
3. Sağ kolunu kazazedenin bacakları altından (dizler hizasında) geçirmesi
4. Sol kolunu kazazedenin sırtına sarması
5. Kazazedenin kolunu boynuna sarması
6. Ağırlığı dizlerine vererek kalkması

Şekil III.IV: Bilinci Açık Hastanın Tek Kişi Tarafından Kucakta Taşınması

TEK KİŞİ İLE KAZAZEDEYİ TAŞIMA UYGULAMA BECERİSİ**Sırtta Taşıma**

1. Kazazedeye sırtı dönükken çömelerek bacaklarını kavraması
2. Kazazedenin kollarını göğsünde birleştirmesi
3. Ağırlığı dizlerine vererek kalkması

Şekil III.V: Bilinci Açık Hastanın Tek Kişi Tarafından Sırtta Taşınması

Yerde sürükleyerek taşıma: İlk yardımcı yaralıyı kaldırarak taşıyamıyorsa, yerde sürükleyerek taşıma yoluna gidebilir. Sırtüstü yatmakta olan yaralı, elbisesinin omuz bölümünden tutularak, ya da bir battaniye (veya çarşaf, halı, kilim vs.) üzerine aktarıldıktan sonra battaniye yerde sürüklenmek suretiyle taşınır. Bu tür taşıma için zeminin düz olması gereklidir.

Şekil III.VI: Sürükleyerek Taşıma.

Yaralıyı boyuna asarak taşıma: İlk yardımcı, sırtüstü yatmakta olan yaralının üzerine diz çöker. Yaralının ellerini bileklerinden bağladıktan sonra kolları kendi boynundan geçirir. Kendisi elleri ve dizleri üzerinde hareket ederken yaralıyı da sürüklemiş olur.

Şekil III.VII: Yaralıyı Boyuna Asarak Taşıma.

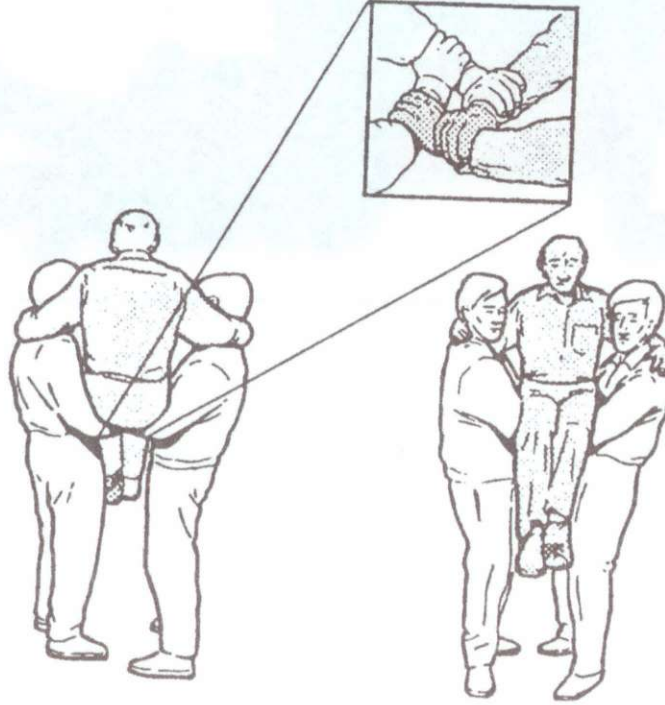
2) İKİ KİŞİ İLE YAPILAN TAŞIMA

İKİ KİŞİ İLE KAZAZEDEYİ TAŞIMA UYGULAMA BECERİSİ

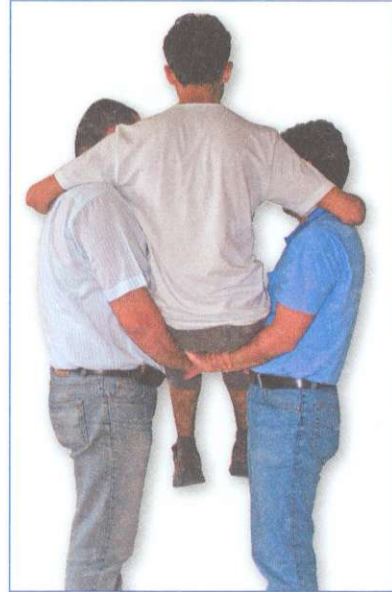
Dört Elle Altın Beşik

1. Sağ eli ile sol bileğini kavraması
2. Sol eli ile diğer ilkyardımcının sağ bileğini kavraması
3. Kazazedeyi oturtması
4. Kazazedenin kollarını kurtarıcılarının omuzuna koyması

Şekil III.VIII: Dört Kol İle Altın Beşik Yapararak Taşıma.

Şekil III.IX: Dört Elle Altın Beşik Yapararak Taşıma

İKİ KİŞİ İLE KAZAZEDEYİ TAŞIMA UYGULAMA BECERİSİ**Üç Elle Altın Beşik**

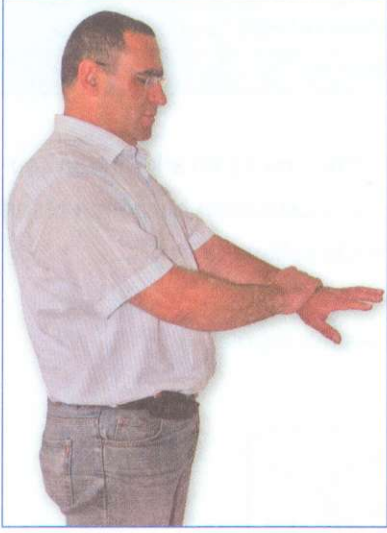
1. Üç elle altın beşik oluşturulması (bir ilkyardımcının sağ eli ile sol bileğini, sol eli ile ikinci ilkyardımcının sağ bileğini kavraması, ikinci ilkyardımcının da sağ eli ile diğerinin sağ bileğini kavraması)
2. Sol eli serbest kalan ilkyardımcının bu eli ile diğer ilkyardımcının omuzundan tutması
3. Kazazedeyi oturtması

ya da

1. Üç elle altın beşik oluşturulması (bir ilkyardımcının sağ eli ile sol bileğini, sol eli ile ikinci ilkyardımcının sol bileğini kavraması, ikinci ilkyardımcının sol eli ile sol bileğini kavraması)
2. Sağ eli serbest kalan ilkyardımcının bu eli ile kazazedenin bacağına destek vermesi
3. Kazazedeyi oturtması

Şekil III.X: Üç Elle Altın Beşik Yapararak Taşıma

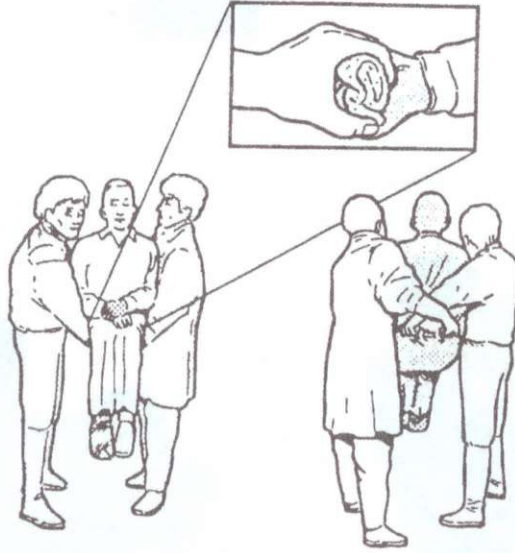

İKİ KİŞİ İLE KAZAZEDEYİ TAŞIMA UYGULAMA BECERİSİ**İki Elle Altın Beşik**

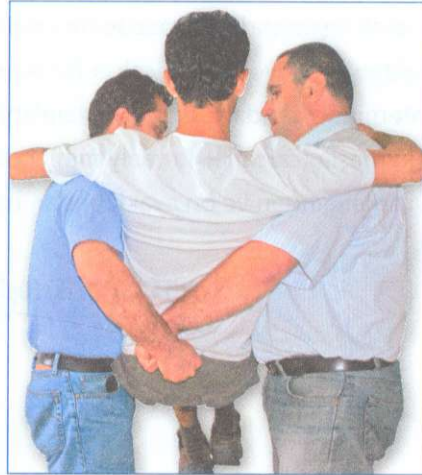
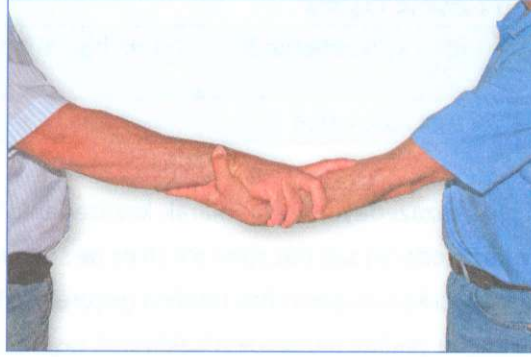
1. Bir ilkyardımcının sol eli ile diğer ilkyardımcının sağ bileğini kavraması
2. İlkyardımcıların boşta kalan kolları ile kazazedenin sırtında çapraz yapması
3. Kazazedeyi oturtması

Hasta oturduktan sonra taşıyıcılar serbest kalan kollarını hastanın arkasından çaprazlayarak, kemerini tutup destek yapabilirler ya da kazazedenin bacağına tespit edilmesi gerekiyorsa serbest kalan kollarını bu amaçla kullanabilirler.

Şekil III.XI: İki Elle Altın Beşik Yapararak Taşıma.

Şekil III.XII: İki Elle Altın Beşik Yaparak Taşıma.

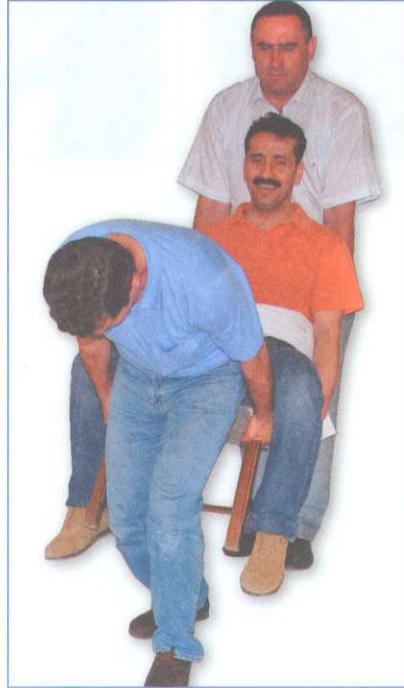

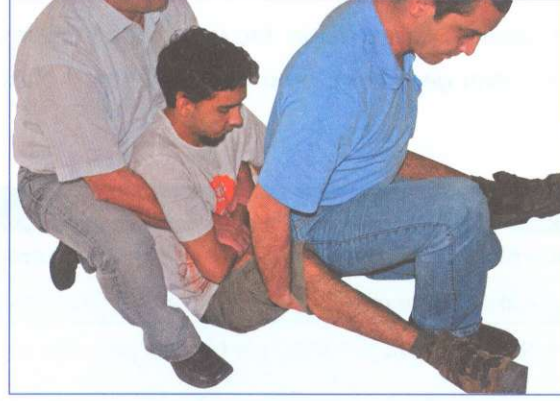
İKİ KİŞİ İLE KAZAZEDEYİ TAŞIMA UYGULAMA BECERİSİ**Kol ve Bacaklardan Tutarak Taşıma**

1. Bir kişinin diz hizasından kazazedenin bacaklarını, diğerinin koltuk altlarını tutması
2. Ağırlığı dizlerine vererek kalkmaları

Taşıyıcılardan birisi sırtı kazazedeye dönük olarak kazazedenin bacakları arasına çömelir ve sağ eli ile kazazedenin sağ bacağına sol eli ile de sol bacağına dizler hizasından kavrar. İkinci taşıyıcı kazazedenin baş tarafına geçerek kolları ile kazazedeyi koltuk altlarından tutar. Bu şekilde kazazedeyi kaldırarak taşırlar. Bu taşımanın değişik bir şekli, kazazedeyi bacaklarından tutan taşıyıcının da kazazedeye yüzünü dönerek taşımasıdır. Kazazede bir yerden kaldırılıp hemen bir başka yere, örneğin yataktan sedyeye aktarılacaksa bu taşıma yöntemi kullanılır. Bazen da bu taşıma yönteminde sandalyeden yararlanılabilir. Kazazede sandalyeye oturtulur, uygun bir kumaşla (çarşaf) sandalyenin arkasına bağlandıktan sonra taşıyıcılar sandalyeyi arkalığından ve ön ayaklarından tutarak taşırlar.

Şekil III.XIII: İki Kişi İle Sandalyede Taşıma.

Şekil III.XIV: Kol ve Bacaklardan Tutarak Taşıma

İki kişi ile kaldırma ve ayırık bacak yürüyüşü: İki taşıyıcı da hastanın yüzüne dönük olarak ata biner gibi durur. Hastanın başına yakın olan kollarını hastanın omuzları altından geçirir, bir eli ile boyna destek verir, diğeri bir kolunu hastanın kalçasının diğeri baldırının altından geçirir. Arkadaki taşıyıcının talimatı ile hareket edilir.

3) ÜÇ KİŞİ İLE YAPILAN TAŞIMA

Bu taşıma yöntemi özellikle kazazedenin hiç sarsılmadan taşınmasını, bir yerden başka bir yere alınmasını gerektiren, omurga zedelenmesi olasılığı durumunda kullanılır.

ÜÇ KİŞİ İLE KAZAZEDEYİ TAŞIMA UYGULAMA BECERİSİ

Aynı Tarafda Durarak (üç kişi ile sedyeye alma- kaşık yöntemi)

1. Bir kişinin baş, ikinci kişinin göğüs, üçüncü kişinin diz hizasında diz çökmesi
2. Kazazedenin kollarını göğsünün üstünde birleştirerek düz yatmasını sağlaması
3. Baş kısımdaki kurtarıcının boyna ve göğüs hizasına, ortadakinin bel ve kalça hizasına, üçüncü kurtarıcının iki bacağı birden düz kalacak şekilde diz üstünden ve ayak bileği hizasından destek vermesi.
4. Baş tarafındaki kurtarıcının komut vermesi
5. Birbirleri ile uyumlu olarak dizlerin üzerine alınması
6. Birbirleri ile uyumlu olarak göğüslere doğru çevrilmesi
7. Kazazedenin sarsılmadan, baş, boyun ve omurgasının aynı hizada olmasına dikkat ederek kaldırılması.

Şekil III.XV: Üç Kişinin de Aynı Tarafda Durarak Taşımaları

ÜÇ KİŞİ İLE KAZAZEDEYİ TAŞIMA UYGULAMA BECERİSİ**Karşılıklı Durarak**

1. İki kişinin kazazedenin göğsü hizasında karşılıklı üçüncü kişinin dizi hizasında diz çökmesi
2. Kazazedenin kollarını göğsünün üstünde birleştirerek düz yatmasını sağlaması
3. Yan yana duran iki kişiden birisinin sağ eli ile karşıdaki taşıyıcının sağ elini, diğerinin de sol eli ile karşıdakinin sol elini tutması. Baş kısımdaki kurtarıcının boyna ve sırtı, bacak kısımdaki kurtarıcının kollarını açarak her iki bacağa birden düz kalacak şekilde diz üstünden ve ayak bileği hizasından destek vermesi
4. Baş tarafındaki kurtarıcının komut vermesi
5. Kazazedenin sarsılmadan, baş, boyun ve omurgasının aynı hizada olmasına dikkat ederek kaldırılması.

Şekil III.XVI: Üç Kişinin Karşılıklı Durarak Taşması

4) DÖRT KİŞİ İLE YAPILAN TAŞIMA

Bu taşıma yöntemi de kazazedenin baş, boyun ve omurgasının aynı ekseninde tutularak taşınması gereken durumlar için uygundur. Dört kişi yan yana veya karşılıklı olarak durmak suretiyle taşıma işlemini yaparlar.

5) SEDYE İLE YAPILAN TAŞIMA

Olanak varsa sedye ile taşıma hem hasta hem de taşıyıcılar açısından kolaylık sağlar. Taşıma sırasında taşıyıcılar "uygun adım" yürürlerken, iç ve dış adımlarını eş zamanlı olarak atmalıdırlar (iç dendiğinde sedye tarafındaki ayaklar, dış dendiğinde sedyeye göre dış taraftaki ayaklar atılmalıdır). Taşıyıcılardan güçlü olanlar hastanın baş tarafında olmalıdır. Taşıma ayaklar önde olacak şekilde yapılmalıdır.

Hasta veya yaralının sedye ile taşınması için kişinin sedye üzerine yerleştirilmesi gereklidir. Sedye üzerine yerleştirme bakımından yararlanılan başlıca yöntemler şunlardır:

Kaşık tekniği: İlk yardımcının hasta ya da yaralıya bir taraftan ulaşabildiği durumlarda uygulanır. Üç ilkyardımcı ile yapılır. İlk yardımcılar hasta ya da yaralının bir tarafına bir dizleri yerde olacak şekilde diz çökerler. Sedye taşınacak kişinin elleri göğsünde birleştirilir. Birinci ilkyardımcı baş ve omuzları, ikincisi sırtın alt kısmını ve uyluğu, üçüncüsü de dizlerin altını ve bileği kavrar. Baştaki ilkyardımcının komutuyla aynı anda kaldırılarak dizlerin üstüne alınan hasta ya da yaralı, tek bir hareketle ilkyardımcıların göğüslerine doğru çevrilir. Komutla ve yavaşça ayağa kalkarlar. Hasta ya da yaralıyı yavaşça sedyeye koyarlar.

Köprü tekniği: Dört ilkyardımcının olduğu ve hasta ya da yaralıya iki taraftan da yaklaşmanın mümkün olduğu durumlarda yapılır. İlk yardımcılardan üçü bacaklarını açarak sedyeye konacak kişinin üzerine eğilirler (hasta ya da yaralı ilkyardımcıların iki bacağının arasında), birinci ilkyardımcı boynu koruyacak şekilde omuz ve enseden, ikinci ilkyardımcı kalçalardan, üçüncü de dizlerden tutar. Baştaki ilkyar-

dımcının komutu ile hasta ya da yaralı yavaşça ve sedyenin altına sığabileceğinden biraz daha fazla havaya kaldırılır. Dördüncü ilkyardımcı arkadaşlarının bacakları arasından sedyeyi iter. Hasta ya da yaralı yavaşça sedyeye konur.

Şekil III.XVII: Sedyeye Taşıma.

Karşılıklı durarak kaldırma: Üç ilkyardımcı tarafından uygulanır. Omurga kırığından kuşkulandığında yapılır. İki ilkyardımcı hasta ya da yaralının göğsü hizasında karşılıklı diz çökerler. Üçüncü ilkyardımcı hasta ya da yaralının dizleri hizasında diz çöker. Sedyeye alınacak kişinin kolları göğsü üzerinde birleştirilir. Göğüs hizasındaki ilkyardımcılar, kollarını baş-boyun eksenini koruyacak şekilde hasta ya da yaralının sırtına yerleştirirler. Üçüncü ilkyardımcı taşınacak kişinin bacakları düz olacak şekilde kavrar. Verilen komutla, aynı anda, yavaşça düz olarak kaldırılan hasta ya da yaralı sedyeye konur.

Sedye ile taşımada dikkat edilmesi gereken bazı genel kurallar vardır. Örneğin, hasta ya da yaralı öncelikle battaniye çarşaf vb. malzeme ile sarılmalı ve düşmesini önlemek için sedyeye bağlanmalıdır. Taşıma sırasında sedye daima yatay konumda, yere paralel olmalıdır. Baş hizasındaki ilkyardımcının komutu ile hareket edilmelidir. Daha güçlü olan ilkyardımcılar baş hizasında olmalıdır. Eğer sedye dört kişi ile taşınıyorsa sarsıntıyı en aza indirmek için iç-dış komutuyla adımlar (iç dendiğinde sedyeye yakın olan ayaklar, dış dendiğinde sedyeye göre dıştaki ayaklar) atılmalıdır. Taşıma sırasında hastanın ayaklarının ön tarafta olmasına dikkat edilmelidir.

Elde sedye olmadığı durumda değişik araçlardan yararlanmak suretiyle sedye hazırlanabilir. Örneğin iki uzun sopanın arasına kalınca bir çarşaf kaplanarak, veya bir battaniyenin kenarları kıvrılarak da sedye oluşturulabilir.

Şekil III.XVIII: Battaniyeden Sedye Yaparak Taşıma

Şekil III.XIX: Battaniyeden Sedye Yapararak Taşıma

KİMLER?	NASIL TAŞINIR?
*leğen kemiği kırığı *omurga kırığı *bacak kırığı olan bilinci açık kişiler	Sırtüstü düz olarak
*şok, *baygınlık *taşıma sırasında kalp masajı ve suni solunum yapılıyorsa	Bacaklar kaldırılmış, düz durumda
*gebeliğin son devreleri	Sola yatmış durumda
*kısmen doğmuş makat geliş *kordon sarkması	Düz, sırt üstü, kalça kaldırılmış olarak
*kafa travması *felç (inme)	Düz, baş on derece kaldırılmış durumda
*koma-bilinci kapalı hastalar	Yarı-yüzüstü, güvenli yan pozisyonda
*göğüs ağrısı *göğüs içi kanama *kalp krizi	Yarı oturur durumda
*akciğer ödemi *astım gibi nefes darlığı yaratan durumlarda	Dik oturur durumda
*kol veya bacakta büyük kanama	Sırt üstü yatar konumda kanayan bölge yukarı kaldırılarak

6) YÜRÜYEBİLEN YARALIYA DESTEK OLMA

Tek ayağı veya bacağı yaralı olan bir kişi, sağlam olan ayağı üzerine basarak yardımıyla yürüyebilir. Bu durumda da tek ya da iki yardımcı olmasına bağlı olarak değişik uygulamalar yapılabilir.

6. a. Tek yardımcı ile: Bir bacağından yaralı olan kişiye tek yardımcı destek olmak istediğinde, yardımcı, yaralı bacak tarafına geçer, yaralının kolunu boynuna dolar, kendi kolu ile de yaralıyı sırtından ve belinden destekleyerek yürütmesini sağlar.

6. b. İki yardımcı ile: İki yardımcı yaralının iki tarafında yer almak suretiyle yaralının yürütmesine yardım ederler.

Şekil III.XX: Yürüyebilen Yaralıya Destek Olma

6. c. Baston veya koltuk değneği ile yürütme : Tek koltuk değneği veya baston kullanılması durumunda bu araç yaralı bacak tarafındaki ele alınır, yaralı bacağa basılacağı zaman vücut ağırlığının bir kısmı el ve kol ile taşınmak suretiyle bacağa düşen yük azaltılarak yürütülebilir. İki koltuk değneği olduğunda yaralı kişi bunlar aracılığı ile yürütülebilir.

BÖLÜM III: HASTA VE YARALI TAŞIMA BECERİLERİ EĞİTİM REHBERLERİ (EĞİTİCİ TARAFINDAN KULLANILACAK)

İLK YARDIM BECERİLERİ EĞİTİM REHBERİ					
1- Geliştirilmesi gerekir: Basamağın hiç uygulanmaması veya sırasında uygulanmaması					
2- Yeterli: Basamağın doğru olarak ve sırasında uygulanması fakat takılmaların olması					
3- Ustalaşmış: Basamağın duraklamadan ve yardıma gerek kalmadan doğru olarak ve sırasında, mükemmel uygulanması					
G/Y: Basamağın eğitici tarafından gözlenmemiş olması					
Katılımcının Adı Soyadı:			Kurs Tarihi:		
HASTA/ YARALIYI ARAÇTAN ÇIKARMA (RENTEK MANEVRASI) UYGULAMA BECERİSİ					UYGULAMA
DİKKAT: Rentek Manevrası; kaza geçirmiş yaralı bir kişiyi eğer bir tehlike söz konusu ise omuriliğe zarar vermeden çıkarmada kullanılır. Bu uygulama solunum durması; yangın tehlikesi, patlama gibi tehlikeli durumlarda uygulanacaktır.					1 2 3 4 5
1. Kaza ortamını değerlendirme, patlama, yangın tehlikesini belirleme; çevre ve kendi güvenliğini sağlama					
2. Hasta/yaralının omuzlarına hafifçe dokunarak "iyi misiniz?" diye sorarak bilincini kontrol etmesi					
3. Ağız içini temizlemesi					
4. Hasta/yaralının solunumunu gözlemlemesi (bak, dinle, hisset yöntemi ile) eğer solunum yok ise					
5. Hasta/yaralının ayaklarının pedala sıkışmadığından emin olması					
6. Emniyet kemerini açması					
7. Hasta/yaralıya yan tarafından yaklaşması					
8. Bir eliyle kolunu, diğer eliyle de çenesini kavrayarak boynunu tespit etmesi (Hafif hareketle)					
9. Baş-boyun-gövde hizasını bozmadan kazazedenin sırtını göğsüne dayaması ve çevirmesi					
10. Yakın dizini hasta/yaralının kalçasına dayaması					
11. Baş-boyun-gövde hizasını bozmadan araçtan dışarı çekmesi					
12. Hasta/yaralıyı yavaşça yere veya sedyeye yerleştirmesi					

Katılımcı bu uygulamaları yapmaya: Hazır Hazır değil

Eğitici Adı Soyadı:

İmza:

Tarih:

(Handwritten signature)

İLK YARDIM BECERİLERİ EĞİTİM REHBERİ										
1- Geliştirilmesi gerekir: Basamağın hiç uygulanmaması veya sırasında uygulanmaması										
2- Yeterli: Basamağın doğru olarak ve sırasında uygulanması fakat takılmaların olması										
3- Ustalaşmış: Basamağın duraklamadan ve yardıma gerek kalmadan doğru olarak ve sırasında, mükemmel uygulanması										
G/Y: Basamağın eğitici tarafından gözlenmemiş olması										
Katılımcının Adı Soyadı:			Kurs Tarihi:							
					UYGULAMA					
TEK KİŞİ İLE KAZAZEDEYİ TAŞIMA UYGULAMA BECERİSİ					1	2	3	4	5	
Omuzda Taşıma (Bilinci Kapalı Hasta/Yaralı-Sağ taraftan müdahale)										
1. Sol kolu ile omuzundan tutarak kazazedeyi oturur duruma getirmesi										
2. Çömelerek sağ kolunu kazazedenin bacakları arasından geçirmesi										
3. Hastanın sağ kolunu başından dolması										
4. Gövdeyi sağ omuzuna alması										
5. Sol eli ile kazazedenin sağ elini tutması										
6. Ağırlığı dizlerine vererek kalkması										
7. Sağ elle kazazedenin sağ bileğinden tutması										
8. Hızla uzaklaşması										
Kucakta Taşıma (Bilinci Açık Hasta/Yaralı)										
1. Kazazedenin sağ (veya sol) yanına geçmesi										
2. Kazazedeyi oturur duruma getirmesi										
3. Sağ kolunu kazazedenin bacakları altından (dizler hizasında) geçirmesi										
4. Sol kolunu kazazedenin sırtına sarması										
5. Kazazedenin kolunu boynuna sarması										
6. Ağırlığı dizlerine vererek kalkması										
Sırtta Taşıma										
1. Kazazedeye sırtı dönükken çömelerek bacaklarını kavraması										
2. Kazazedenin kollarını göğsünde birleştirmesi										
3. Ağırlığı dizlerine vererek kalkması										

Katılımcı bu uygulamaları yapmaya: Hazır Hazır değil

Eğitici Adı Soyadı:

İmza:

Tarih:

İLK YARDIM BECERİLERİ EĞİTİM REHBERİ					
1- Geliştirilmesi gerekir: Basamağın hiç uygulanmaması veya sırasında uygulanmaması					
2- Yeterli: Basamağın doğru olarak ve sırasında uygulanması fakat takılmaların olması					
3- Ustalaşmış: Basamağın duraklamadan ve yardıma gerek kalmadan doğru olarak ve sırasında, mükemmel uygulanması					
G/Y: Basamağın eğitici tarafından gözlenmemiş olması					
Katılımcının Adı Soyadı:			Kurs Tarihi:		
					UYGULAMA
İKİ KİŞİ İLE KAZAZEDEYİ TAŞIMA UYGULAMA BECERİSİ					1 2 3 4 5
Dört Elle Altın Beşik					
1. Sağ eli ile sol bileğini kavraması					
2. Sol eli ile diğer ilkyardımcının sağ bileğini kavraması					
3. Kazazedeyi oturtması					
4. Kazazedenin kollarını kurtarıcılarının omuzuna koyması					
Üç Elle Altın Beşik					
1. Üç elle altın beşik oluşturulması (bir ilkyardımcının sağ eli ile sol bileğini, sol eli ile ikinci ilkyardımcının sağ bileğini kavraması, ikinci ilkyardımcının da sağ eli ile diğerinin sağ bileğini kavraması)					
2. Sol eli serbest kalan ilkyardımcının bu eli ile diğer ilkyardımcının omuzundan tutması					
3. Kazazedeyi oturtması					
ya da					
1. Üç elle altın beşik oluşturulması (bir ilkyardımcının sağ eli ile sol bileğini, sol eli ile ikinci ilkyardımcının sol bileğini kavraması, ikinci ilkyardımcının sol eli ile sol bileğini kavraması)					
2. Sağ eli serbest kalan ilkyardımcının bu eli ile kazazedenin bacağına destek vermesi					
3. Kazazedeyi oturtması					
İki Elle Altın Beşik					
1. Bir ilkyardımcının sol eli ile diğer ilkyardımcının sağ bileğini kavraması					
2. İlkyardımcıların boşta kalan kolları ile kazazedenin sırtında çapraz yapması					
3. Kazazedeyi oturtması					
Kol ve Bacaklardan Tutarak Taşıma					
1. Bir kişinin diz hizasından kazazedenin bacaklarını, diğerinin koltuk altlarını tutması					
2. Ağırlığı dizlerine vererek kalkmaları					

Katılımcı bu uygulamaları yapmaya:

 Hazır Hazır değil

Eğitici Adı Soyadı:

İmza:

Tarih: